

УДК 371.14

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-2.44>**О. В. Хаустова**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти
КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

ЗАКОНИ ПЕДАГОГІКИ ТВОРЧОСТІ ЯК ОСНОВА АКТИВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено висвітленню шляхів застосування законів педагогіки творчості в системі післядипломної педагогічної освіти з метою активізації професійно-творчого розвитку вчителя. Так, закон педагогічної розвиваючої взаємодії передбачає встановлення пріоритету організації в умовах післядипломної освіти такої взаємодії на заняттях, яка сприяє самопізнанню й самокорекції, рефлексії й саморозвитку, відбувається в умовах взаємозбагачення професійним досвідом зі своїми колегами та пошуку нових рішень педагогічних ситуацій.

Другий закон – закон фасилітаційного режиму педагогічного впливу спрямовує діяльність викладачів на забезпечення почуття успіху, актуалізацію потреби у самовдосконаленні, підтримку педагога, спрямування його на самопізнання й саморозвиток, підтримку творчих потенціалів особистості в атмосфері щирості й відкритості викладача, «педагогічного оптимізму»; розуміння емоцій. Позитивна послідовна підтримка інтелектуальних і творчих процесів у післядипломному освітньому процесі, постійне заохочення, пробудження позитивних емоцій засобами емоційного навіювання, застосування музики, фізичних вправ дозволяють забезпечити найсприятливіші умови для професійно-творчого розвитку.

Відповідно до третього закону (закону взаємозумовленості розвитку суб'єктів педагогічного процесу) особливою актуальністю набуває проблема стимулювання творчості викладачів у системі післядипломної освіти, упровадження методів активізації творчого пошуку, креативних методів навчання, упровадження сучасних педагогічних технологій (технологій творчого розвитку особистості, критичного мислення, інтерактивних, ігрових тощо), навчання викладачів на тренінгах професійно-творчого розвитку, співтворчість викладачів і здобувачів післядипломної педагогічної освіти.

Четвертий закон (закон неперервної творчої реалізації та самореалізації особистості) свідчить про актуальність творчих завдань, які використовуються викладачем для професійного розвитку педагогів, необхідність встановлення зв'язку цих завдань з їхнім життям і досвідом (як професійним, так і особистісним).

Урахування всіх чотирьох законів творчості у процесі проектування післядипломного освітнього процесу є запорукою успіху в сприянні педагогам у їх професійно-творчому розвитку.

Ключові слова: педагогіка творчості, професійно-творчий розвиток, післядипломна педагогічна освіта, фасилітація, взаємодія, самореалізація.

Постановка проблеми. Сьогоднішня сповнена глобальних змін у природній, соціальній, інформаційній сферах життєдіяльності людини та створює численні виклики, які спонукають професіоналів до активної участі в інноваційних перетвореннях, а творча діяльність стає запорукою виживання людства. Система освіти лише за умови кардинальних реформ може забезпечити потреби суспільства у розвитку людини, здатної до творчих здійснень у різних сферах життєдіяльності. Умовою успіху відповідних реформ, джерелом потенційного розвитку держави й суспільства є професійно-творчий розвиток вчителя, фасилітація якого є об'єктивною необхідністю в післядипломній педагогічній освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження професійно-творчого розвитку вчителя спираються на філософські,

психологічні й педагогічні праці в галузі творчості (Л.С. Виготського, О.М. Лука, В.О. Моляко, Я.О. Пономаренко, В.В. Рибалки), формування творчих здібностей (В.О. Сухомлинського, О.В. Киричук, О.М. Матюшкіна), педагогічної майстерності й творчості вчителя (І.А. Зязюна, Н. Тарасевич, Т.І. Сущенко, С.О. Сисоєвої), різноманітні аспекти вдосконалення умов професійного і творчого розвитку особистості вчителя в умовах післядипломної освіти (В.В. Олійник, О.М. Отич, М.О. Кириченко, В.А. Семиченко).

Аналіз феномену творчості, проведений у роботах Н.В. Гузій, В.О. Моляко, С.О. Сисоєвої, показав його єдність з особистісними характеристиками педагога, пошуком нестандартних рішень у реалізації завдань освітнього процесу, потребою у новизні, розвитком його креативного потенціалу.

Л.Л. Хоружа пов'язує професійний і творчий розвиток педагогів, підкреслює значення акмеологічної позиції, самопізнання, загальнолюдських цінностей, дотримання принципів і норм академічної етики, творчості й відповідальності, потреби у саморозвитку. Саме таке поєднання уможливило розвиток поведінкових, особистісних і когнітивних якостей педагога, ефективну його самореалізацію у професійній діяльності, досягнення в ній власної акме-позиції [1, с. 56].

Невід'ємним є зв'язок професіоналізму та творчості у працях А.К. Маркової, яка наголошує, що професіоналом можна назвати працівника, який, окрім результативності, продуктивності, педагогічної майстерності, поєднання кількох видів професійної компетентності, опанування нормами, цінностями професії, володіє такими творчими характеристиками як прагнення до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації, збагачує досвід професії своїм творчим оригінальним внеском, є активним суб'єктом високо професійної діяльності [2, с. 276].

Творчість у самотворенні як супутник професійного розвитку висвітлюється у працях А.А. Деркача. Він виокремив параметри активності у праці, які свідчать про те, що людина є суб'єктом професійного розвитку: активна орієнтація (у новій ситуації, у новому матеріалі); усвідомлення (структури своєї діяльності, якостей особистості, етапів життєвого шляху та іншого); ініціатива, планування, передбачення; прагнення до саморегуляції діяльності; усвідомлене позбавлення від протиріч у власному розвитку; постійна готовність до саморозвитку, самооновлення; прагнення до самореалізації, творчості в самотворенні; інтеграція свого професійного шляху, структурування власного професійного досвіду, вміння бачити його у перспективі, усвідомлювати «уроки» свого досвіду, вчитися на досвіді інших [3].

Професійно-творчий розвиток є багатовекторним, багатоаспектним процесом, який відбувається у різних площинах. Його вивчення потребує розгляду різних характеристик творчого розвитку особистості вчителя, стимулювання його творчої діяльності у професійній сфері, створення умов активізації творчості в процесі навчання у післядипломний період, творчості викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти. Втім традиційно система післядипломної освіти є знаннево-орієнтованою, репродуктивною, її переорієнтація на недирективний, особистісно-орієнтований підхід, що сприяє творчому розвитку вчителя, є об'єктивною необхідністю. Тому особливої актуальності набуває вивчення законів педагогіки творчості як основи активізації професійно-творчого розвитку вчителя у системі післядипломної освіти, якому і присвячена ця стаття.

Метою статті є вивчення можливостей застосування законів педагогіки творчості у системі післядипломної освіти для активізації професійно-творчого розвитку вчителя.

Виклад основного матеріалу. Активізація професійно-творчого розвитку вчителя у післядипломному освітньому процесі має спиратися на педагогічні закони, зокрема закони педагогічної творчості. Такими є закон педагогічної розвиваючої взаємодії, закон фасилітаційного режиму педагогічного впливу, закон взаємозумовленості розвитку суб'єктів педагогічного процесу, закон неперервної творчої реалізації та самореалізації особистості.

Якщо звернутися до інтерпретації сутності цих законів відповідно до умов післядипломної освіти, то закон педагогічної розвиваючої взаємодії наголошує на необхідності організації взаємодії здобувачів освіти між собою, з викладачами, із суб'єктами віртуального освітнього простору в процесі вирішення творчих завдань педагогічної теорії й практики. Така взаємодія має сприяти глибокому і повноцінному розкриттю особистості, її суб'єктивного досвіду, потреб, цінностей, які стануть основою для подальшого розвитку й самореалізації вчителя.

У сучасних умовах пріоритетними напрямками підготовки в системі післядипломної освіти є опанування інноваційними технологіями навчання й виховання, втім слід враховувати, що відповідно до закону педагогічної розвиваючої взаємодії більше уваги необхідно приділити розвитку суб'єктивних особистісних якостей, творчих властивостей, здібностей особистості. На цьому наголошує особистісно-орієнтований підхід у післядипломній освіті.

Опанування педагогічними знаннями і вміннями не може стати повноцінною заміною розвитку професійно-значущих, творчих якостей особистості, без яких застосування набутих педагогічних знань і вмінь є малоефективним. Тому педагогічна розвиваюча взаємодія в післядипломному освітньому процесі, організація педагогічного спілкування і спільної діяльності має бути спрямована на самопізнання, стимулювання потреби у самореалізації своїх задатків, здібностей, у саморозвитку, самокорекції; визначення й урахування особистісних потреб, інтересів; рефлексію власного педагогічного досвіду та взаємозбагачення досвідом вирішення складних педагогічних задач.

Саме у взаємодії особистість пізнає саму себе, дозволяє виявитися якостям і здібностям іншої людини, розвиває діалогічні вміння на основі взаємоповаги і взаєморозуміння, рівності у спілкуванні та партнерстві; активізує власні творчі здібності і вміння, виявляє творчі якості, активізує процес формування ціннісних орієнтацій і професійного досвіду. Опанування оригінальними техноло-

гіями розвитку інтуїції, уяви, прикладної фантазії (А. Озборн, Д. Скотт) у процесі взаємодії дозволяє розкривати творчий потенціал особистості, її здібності до самоорганізації.

Застосування групових проєктних, тренінгових, інтерактивних технологій, технології розвитку критичного мислення у післядипломній педагогічній освіті сприяє активізації взаємодії усіх її суб'єктів, розвитку в них професійних компетентностей, творчих навичок; вдосконаленню комунікативних умінь, опануванню інноваційними педагогічними технологіями.

Другим законом є закон фасилітаційного режиму педагогічного впливу, який в умовах післядипломної педагогічної освіти акцентує увагу на стимулюванні творчої активності та подоланні психологічних бар'єрів творчості здобувачів освіти. Особистісна орієнтація освітнього процесу в системі післядипломної освіти, її спрямованість на розвиток потенціалів особистості має спиратися на результати пошуків способів здійснення фасилітації професійно-творчого розвитку вчителя.

У перекладі з англійської мови "to facilitate" означає «полегшувати», «сприяти», «створювати сприятливі умови». Фасилітація передбачає відмову від директивного впливу на здобувача післядипломної освіти, застосування методів гуманістичної парадигми.

Фундатором фасилітаційного напрямку у педагогіці і психології є К. Роджерс, наукові висновки якого дозволяють поглибити розуміння сутності фасилітаційного режиму педагогічного впливу. Спираючись на розробки К. Роджерса, можна виокремити основні настанови вчителя-фасилітатора, якими є емпатія, конгруентність і безумовне позитивне ставлення до дитини («педагогічний оптимізм») [4, с. 88–89].

Український педагогічний словник вказує, що фасилітація є специфічним різновидом спілкування, який передбачає полегшення взаємодії у процесі спільної діяльності учасників освітнього процесу; способом ненав'язливої допомоги групі чи окремій людині у пошуку способів виявлення і розв'язання проблем, налагодженні комунікативної взаємодії між суб'єктами діяльності [5, с. 311].

Фасилітаційний режим педагогічного впливу у післядипломному освітньому процесі має за мету перевести здобувачів освіти на позицію суб'єктів педагогічної творчості, підтримати їх у стані професійно-творчого саморозвитку, активізувати наявний творчий, духовний, професійний потенціали педагогів; сприяти вияву творчості, активності, налагодженню духовної взаємодії суб'єктів. Фасилітативна модель спілкування, яка упродовжується в післядипломній освіті викладачами, переймається і засвоюється її учасниками, змінюючи характер їх взаємодії з учнями.

Узагальнюючи висновки вчених щодо сутності фасилітаційної взаємодії, ми можемо визначити суттєві її характеристики, які є важливими для організації фасилітаційного режиму педагогічного впливу у післядипломній освіті:

1) сприяння самостійності, підтримка й супроводження тих, хто навчається [6, с. 47];

2) визнання унікальної неповторності кожної особистості, орієнтація на усвідомлений вибір, актуалізація життєвих ресурсів, здатності до творчої адаптації, самозміни, розвитку, підвищення рівня внутрішньої свободи, усунення негативних дефіцитарних станів і перехід до особистісного зростання [7, с. 142];

3) спрямування на ненасилля, довіру, взаєморозуміння, співпереживання, взаємодопомогу [8, с. 23];

4) глибоке розуміння емоційного стану суб'єкта освіти та вплив на нього; створення суб'єкт-суб'єктних відносин взаємоприйняття, взаємоповаги, співпереживання, толерантності, надання допомоги, сприяння; духовно-моральне розкриття особистісних потенціалів для процесів самореалізації; спрямування суб'єкта на розкриття власних творчих здібностей, на адекватну, гнучку поведінку [9, с. 48];

5) спрямування творчої діяльності педагогів на розроблення оригінальної освітньої практики [10, с. 72];

6) допомога педагогу у самозмінюванні та особистісно-професійному зростанні;

7) забезпечення переживання успіху, опора на внутрішні особистісні ресурси, позитивні характеристики особистості [11, с. 101];

8) відкритість у виявленні своїх думок і почуттів, вияв поваги та толерантності, емпатійного розуміння, стимулювання саморозвитку, створення сприятливих передумов для реалізації внутрішніх сил кожної особистості [12, с. 104];

9) долучення суб'єктів освіти у спільне орієнтування в освітньому процесі; розділення з ними функцій управління [13, с. 13];

10) сприяння суб'єкту освіти в усвідомленні себе як самоцінності, в саморозвитку, особистісному зростанні, розкритті здібностей, актуалізації гуманістичних ціннісних ставлень шляхом організації гуманістичного діалогічного спілкування, створення атмосфери безумовного прийняття, розуміння, довіри [14, с. 8];

11) духовно-ціннісна взаємодія суб'єктів спілкування, яка змінює характер стосунків, активізує механізми «зараження», нав'ювання на основі збагачення духовних характеристик, морального самовдосконалення, активізації ціннісно-сміислової сфери особистості, актуалізації особистісного саморозвитку усіх суб'єктів освітнього процесу [15, с. 11];

12) створення творчого освітнього середовища, атмосфери колективного пошуку, застосування технологій співробітництва (синергії) [16, с. 83].

Ефективність впровадження рольової позиції «фасилітатора» у системі післядипломної педагогічної освіти доведено у дослідженнях Р. Димухаметова, який визначив провідними у фасилітаційному режимі закладу післядипломної освіти опору на свободу особистості, потребу людини в самореалізації, індивідуальність особистості, допомогу в особистісному зростанні, розвиток суб'єктного досвіду, довіру та віру в «Людину» [16, с. 83].

На нашу думку, доречним у післядипломній освіті стає впровадження результатів досліджень нейропедагогіки Г. Прайса, Г. Фрідріха, М. Шпітцера, які підкреслюють, що психологічні загрози, стреси затримують інтелектуальні та креативні процеси. Відповідно до їх висновків суб'єктам освіти, післядипломної зокрема, необхідна позитивна послідовна підтримка інтелектуальних і творчих процесів під час навчання, постійне заохочення, пробудження позитивних емоцій засобами емоційного навіювання, застосування музики, фізичних вправ, які дозволяють вивільнити дофамін, що розблоковує розумові процеси у мозку.

Стає очевидним, що впровадження фасилітаційного режиму у системі післядипломної педагогічної освіти є актуальним завданням, яке вимагає зміни рольової позиції викладачів на позицію «фасилітатора», запровадження системи стосунків «надихаючого», «підтримуючого» типу, що має позитивно вплинути на професійно-творчий розвиток вчителів.

Третій закон (закон взаємозумовленості розвитку суб'єктів педагогічного процесу) передбачає урахування у післядипломному освітньому процесі концептуальних положень теорії творчості. Серед цих положень слід зазначити положення про те, що внаслідок творчості формується людина-митець, реалізуються й розвиваються творчі можливості, потенціали; у процесі творчості людина виступає не тільки як суб'єкт пізнання, а й як творець самої себе, своєї творчої сутності. Активізація творчої діяльності вчителя як здобувача післядипломної освіти дозволяє впливати на розвиток його творчого потенціалу, формуючи творчого вчителя.

Суб'єктами післядипломного освітнього процесу виступають вчителі як здобувачі освіти та викладачі. Відповідно до цього закону творчість одного з учасників взаємодії істотно впливає як на нього самого, так і на всіх інших. Тому особливої актуальності набуває проблема стимулювання творчості викладачів у системі післядипломної освіти, впровадження методів активізації творчого пошуку, креативних методів навчання, впровадження сучасних педагогічних технологій (технологій творчого розвитку особистості, критичного мислення, інтерактивних, ігрових тощо),

навчання викладачів на тренінгах професійно-творчого розвитку.

У наукових дослідженнях С.О. Сисоевої доведено, що реалізація вчителем технологій творчого розвитку учнів сприяє творчому розвитку самого вчителя. На її думку, до провідних технологій творчого розвитку відносяться такі технології: вибору пріоритетних цілей особистісного, інтелектуального, професійного розвитку; мотивації досягнень та успіху; проектування; управління і самоуправління; самовдосконалення; партнерської взаємодії; діалогу; свободи вибору; моделювання діяльності, креативного змісту навчального матеріалу.

Перед викладачами системи післядипломної педагогічної освіти постає завдання створення умов для творчого опанування вчителями сучасними психолого-педагогічними, філософськими основами педагогічної діяльності й творчості; новаторського вирішення вчителем актуальних завдань педагогічної практики на основі сучасних знань.

Згідно четвертого закону педагогіки творчості (закону неперервної творчої реалізації та самореалізації особистості), який базується на концепції життєтворчості людини, слід враховувати, що творчі можливості особистості реалізуються в процесі її життя, у самореалізації як засобі самоствердження, самовираження й саморозвитку. У післядипломному освітньому процесі ці концептуальні положення теорії творчості мають зумовлювати створення взаємозв'язків репродуктивної та продуктивної творчості; зв'язки творчої діяльності з педагогічним і життєвим досвідом вчителя, досвідом його дитячих років і досвідом професійної діяльності для повного виявлення сутності педагога як творця. Актуальною є побудова навчальних завдань на основі аналізу професійних і життєвих потреб, проблем, досвіду самих вчителів; творчість здобувачів освіти та викладачів післядипломної освіти у формулюванні й виборі навчальних завдань.

Відповідно до цього закону педагогіки творчості професійне життя вчителя є частиною його великого життя, черпає в ньому натхнення, є відповіддю на потреби вчителя, враховує загальні цілі, смисли, цінності особистості, відображає його спрямованість, досвід, є пов'язаним з іншими сферами життєдіяльності. Тому зв'язок творчого розвитку вчителя як професіонала залежить від творчого ставлення до вирішення інших життєвих проблем, від особистісного розвитку, сприяння життєвій самореалізації людини, яка має бути предметом тренінгових занять у системі післядипломної педагогічної освіти.

Висновки і пропозиції. Професійно-творчий розвиток вчителя підпорядковується законам педагогіки творчості, і в системі післядипломної педагогічної освіти мають бути створені умови

для їх врахування під час планування та організації освітнього процесу. Актуальним стає створення умов для налагодження взаємодії усіх суб'єктів післядипломної освіти у процесі вирішення професійних завдань творчим шляхом в умовах застосування технології розвитку критичного мислення, формування творчої особистості, тренінгових, проектних, інтерактивних технологій.

Великої ваги набуває фасилітаційний вплив у післядипломному освітньому процесі, який передбачає спрямування діяльності викладачів на забезпечення почуття успіху, актуалізації потреби у самовдосконаленні, підтримку педагога, спрямування його на самопізнання й саморозвиток, підтримку творчих потенціалів особистості в атмосфері щирості й відкритості викладача, «педагогічного оптимізму»; розуміння емоцій і використання навіювання.

Професійно-творчому розвитку сприяє співтворчість викладачів і здобувачів післядипломної педагогічної освіти, зв'язок творчих завдань для професійного розвитку педагогів з їхнім життям і досвідом (як професійним, так і особистісним).

Список використаної літератури:

1. Хоружа Л.Л. Інваріантність та варіативність професійної діяльності викладача вищої школи в епоху змін // Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти : монографія / керівн. авт. кол. Н.В. Гузій; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 516 с.
2. Маркова А.К. Психологія професіоналізму / А.К. Маркова. М. : Международный центр «Знание», 1996. 308 с.
3. Деркач А.А. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма / А.А. Деркач, Н.В. Кузьмина. М. : РАГС, 1993. 23 с.
4. Роджерс К. Межличностные отношения в фасилитации учения. Перевод с английского В. Воробьева. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://altruism.ru/sengine.cgi/5/7/8/2/4>.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. К. : Либідь, 1997. 374 с.
6. Койчева Т.І. Підготовка майбутніх вчителів гуманітарних спеціальностей як тьюторів для системи дистанційної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т.І. Койчева, Одеса, 2004. 20 с.
7. Кондрашихіна О.О. Формування здатності до фасилітаційних впливів у майбутніх практичних психологів : дис. канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О.О. Кондрашихіна, К., 2004. 190 с.
8. Гельбак А.М. Розвиток комунікативних навичок підлітків засобами фасилітаційного впливу : дис. канд. пед. наук, 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / А.М. Гельбак. К., 2010. 186 с.
9. Коломійченко С.Ю. Підготовка майбутнього вчителя у вищих педагогічних навчальних закладах до організації фасилітаційного спілкування з учнями : дис. канд. пед. наук, спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С.Ю. Коломійченко. Харків, 2010. 190 с.
10. Сорочан Т.М. Розвиток професіоналізму керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти : дис. д-ра педагогічних наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т.М. Сорочан. Луганськ, 2005. 296 с.
11. Авдєєва І.М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи : [навчальний посібник] / І.М. Авдєєва, І.М. Мельникова. К. : ВД «Професіонал», 2007. 304 с.
12. Фісун О.В. Формування фасилітуючої позиції вчителя у системі науково-методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу / О.В. Фісун // Педагогіка і психологія : зб. наук, праць. 2010. Вип. 36. С. 20–27.
13. Нестеренко В.В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.В. Нестеренко. Одеса, 2003. 20 с.
14. Галіцан О.А. Формування педагогічної фасилітації майбутніх вчителів у процесі навчання у вищому навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти», О.А. Галіцан, Одеса, 2010, 21 с.
15. Врублевская Е.Г. Педагогические условия развития у педагога способности к фасилитирующему общению в процессе его профессиональной деятельности (на материале учереждений дополнительного образования детей) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.01 («Общая педагогика») / Е.Г. Врублевская. Хабаровск, 2001. 21 с.
16. Димухаметов Р.С. Обновление научных основ педагогики повышения квалификации: принцип фасилитации : [монография] / Р.С. Димухаметов. Алматы : МОиН РК, РИПКСО, Центр пед. исследований РИПКС, 2001. 115 с.

Khaustova O. Laws of pedagogy of creativity as a basis of activation of teacher's professional and creative development in the system of postgraduate pedagogical education

The article is devoted to the elucidation the ways of application of the pedagogical laws of creativity in the postgraduate pedagogical education system in order to intensify the professional and creative development of teachers. Thus, the law of pedagogical developmental interaction provides for the establishment of priority in the organization of postgraduate education such as interaction in the classroom, which promotes self-knowledge and self-correction, reflection and self-development, occurs in terms of mutual enrichment of professional experience with colleagues and finding new solutions to pedagogical situations.

The second law – the law of the facilitation regime of pedagogical influence – directs the activities of teachers to ensure a sense of success, actualization of the need for self-improvement, support the teacher, the focus on self-knowledge and self-development, support of creative potential in the atmosphere of sincerity and openness; understanding emotions. Positive consistent support of intellectual and creative processes in the postgraduate educational process, constant encouragement, awakening of positive emotions by means of emotional suggestion, using of music, physical exercises allow to provide the most favorable conditions for professional and creative development.

According to the third law, the law of interdependent development of pedagogical process subjects, the problems of teachers creativity stimulation in postgraduate system education, introduction of methods of activization of creative search, creative teaching methods, co-creation of teachers and applicants for postgraduate pedagogical education, introduction of modern pedagogical technologies, such as creative development of personality, critical thinking, interactive, games, acquires special urgency.

The fourth law, the law of continuous creative realization and self-realization of the individual, testifies to the relevance of creative tasks used by the teacher for professional development of teachers, the need to connect these tasks with their lives and experiences (both professional and personal).

Taking into account all four laws of creativity in the process of designing the postgraduate educational process is the key to success in assisting teachers in their professional and creative development.

Key words: *pedagogy of creativity, professional and creative development, postgraduate pedagogical education, facilitation, interaction, self-realization.*